

>> Vista general de l'Estartit.

(Foto: DIPUTACIÓ DE GIRONA. INSPAÍ, CENTRE DE LA IMATGE. VALENTÍ FARGNOLI.)

L'Estartit a vista d'ocell

Text > **PERE BOSCH**, historiador

Quan ens desplaçem fins a l'Estartit amb la idea de seguir la petja de Valentí Fargnoli, som en plena pandèmia. És un dia gris i nuvolós, d'aquells que conviden a la melangia. El recorregut per arribar a l'Amoladera, l'indret des d'on va captar la *Vista general de l'Estartit*, és plàcid i ràpid; ben al contrari d'allò que degué viure el fotògraf gironí, sempre carregat amb el seu voluminós equip i recorrent les nostres contrades amb la bicicleta o amb qualsevol altre mitjà precari. Som just al límit meridional del massís del Montgrí. Per arribar a l'Amoladera, agafem el carrer de la Mediterrània i transitem per un laberint de vials mig abandonats, amb els pals de llum reduïts a la mínima expressió i l'asfalt convertit en un formatge de Gruyère. A cada cantonada apareixen xalets, ocupats per gent d'un costat i l'altre de la frontera. Fa cent anys, Fargnoli va trobar un paisatge molt més monòton: alguns masos, com ara Can Marquès o el Mas Figueras, just al peu de la roca Maura; i, sobretot, pins per tot arreu. Ens situem molt a prop de la roca Maura, un mirador excepcional, i també a

tocar de les restes de la torre Moratxa, des d'on s'alertava els nostres avantpassats de les possibles incursions dels pirates. Un espai i l'altre han persistit en el nomenclàtor, i fins i tot han donat nom a dues urbanitzacions.

A banda de la *Vista general de l'Estartit* des de l'Amoladera, hi havia un munt de material per escollir. Tal com ha remarcat recentment l'arquitecta Sílvia Musquera, la Costa Brava va ser «un objectiu recurrent en la producció de Valentí Fargnoli», i l'Estartit es va convertir en un dels seus indrets preferits. Al Centre de la Imatge de la Diputació de Girona es conserven més de trenta fotografies d'aquesta població. Però només són un petit tast de les que en va arribar a fer. Miquel Graells, un bon coneixedor del poble i col·leccionista d'imatges, n'ha pogut localitzar un total de cent, que conserva curosament documentades i classificades per data. Els temes són diversos. Petits racons, com la roca del Molinet o la Foradada, escenes poètiques de la sortida dels llaguts des de la platja, pescadors desmallant el peix, elements patrimonials com ara l'església... i, per damunt de tot, una

>> Foto: MANEL LLADÓ

quantitat considerable de «vistes generals», obtingudes des de diverses atalaies.

Des de l'Amoladera, la vista és majestuosa i les illes Medes, que s'han mantingut inalterades, semblen obsedides a desaparèixer de l'escena, engolides per una espessa boira. Però és quan ens fixem en el poble i mirem de reüll la instantània de Fargnoli, que el contrast entre el passat i el present es fa especialment colpidor i, fins a un cert punt, melangiós. De fet, hi ha una quantitat considerable d'imatges del fotògraf gironí que produeixen aquesta mateixa sensació d'enyorança per un paisatge irremissiblement malbaratat per l'ésser humà.

Miquel Graells, un estudiós incansable del passat de l'Estartit, ens ajuda a situar la foto de Fargnoli en el calendari. La data que ens proporciona és molt precisa: el 1924. Ho fa a partir d'algunes construccions que hi apareixen i que van ser enllestides pocs anys abans: la Casa Salieta, un encàrrec de la família a l'arquitecte Rafael Masó i que, tal com indica el rellotge de sol esgrafiat a la façana, es va finalitzar el

1918. També ens ajuda a datar-la el campanar de l'església de Santa Anna, que van pagar els familiars de l'indià Pere Coll i que enguany celebra el centenari. I, finalment, Can Murtra, una casa que es va enllestir el 1923. Deixant de banda aquestes construccions, a la imatge de Fargnoli la plana és un tapís harmònic de camps de conreu i pous arreglats, de llacunes o aiguamolls, que dominaven l'entrada del poble. Al fons de tot, resseguint la costa, s'arrecera el nucli originari de l'Estartit, bressol de pescadors i hortolans. Avui, amb prou feina queden tres o quatre cases amb la fesomia original. Just al davant, ens apareixen les barques de bou, fondejades a recer de les tempestes, i més tímidament, les casetes de bany arran d'aigua. Malauradament, aquell paisatge es va començar a transformar algunes dècades després, sobretot a partir del 1946, quan es van iniciar les obres del moll. El boom turístic i l'especulació urbanística van fer la resta i, amb el pas dels anys, han convertit aquell tapís harmònic que va captar Fargnoli en un contínuum d'hotels, apartaments i tota mena de serveis turístics.